

ПРОПОЗИЦІЇ ЗМІН ДО НПА ЩОДО УМОЖЛИВЛЕННЯ СПРОЩЕНОГО ОПОДАТКУВАННЯ ПРОДАЖУ ВЛАСНИХ МИСТЕЦЬКИХ РОБІТ

Ці пропозиції змін до НПА розроблено в рамках проєкту [RES-POL](#) (Rapid Expert Support for Culture and Media Policies in Ukraine), що здійснює ГС «Центр «Регіональний розвиток»» Агенції економічного розвитку [PPV](#) за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Проєкт RES-POL має на меті посилити функціональну спроможність [Міністерства культури та стратегічних комунікацій](#) і його відомств (Українського інституту книги, Українського культурного фонду, Державного агентства України з питань мистецтв та мистецької освіти й Українського інституту національної пам'яті).

Тривалість проєкту RES-POL – від січня 2024 до липня 2025 року.

У фокусі проєкту RES-POL – чотири сектори (Мистецтво та культура, Культурна спадщина, Креативні індустрії та Медіа) і понад 20 підсекторів (індустрій та видів мистецької діяльності). Окремо RES-POL розглядає 10 істотних питань розвитку культури (конкуренсна оплата праці, ефективність державних підприємств у сфері культури, фінансування креативних індустрій, моделі фінансування культурних послуг, громади та культурна спадщина, інтеграція з ЄС та культурна політика тощо).

Методологія проєкту передбачає:

- Визначити істотні питання політики в секторах та підсекторах і описати їх в аналітичних записках та базових звітах;
- Проаналізувати 10 істотних питань розвитку культури у фокусі проєкту й описати їх у базових звітах;
- Напрацювати й описати у стратегічних брифах пропозиції політик щодо істотних питань секторів та 10 істотних питань розвитку культури;
- Розробити секторальні стратегії і операційні програми для секторів у фокусі проєкту та дорожні карти їх втілення;
- Випрацювати зміни до кількох нормативно-правових актів та/або розробити концепції пілотних проєктів, щоб впровадити створені у проєкті політики;
- Проаналізувати європейський досвід планування та впровадження політик, оцінити деякі політики у сфері культури в Україні та інституційну спроможність відомств у сфері управління Міністерства культури та стратегічних комунікацій.

Проєкт RES-POL активно залучає заінтересовані сторони на всіх етапах розроблення політик. Інформація про напрацювання проєкту доступна на сторінці [RES-POL у Facebook](#).

Мета таких змін НПА – оптимізувати податковий режим для авторів мистецьких творів, щоб стимулювати індивідуальну мистецьку діяльність, розширити базу платників податків та збільшити надходження до державного бюджету.

Зміст напрацьованих матеріалів є відповідальністю Громадської спілки «Центр «Регіональний розвиток»» і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

Автори пропозицій до НПА – Оксана Козлова
Літературна редакторка – Тетяна Блажівська
Травень 2025 року

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України
«Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо
особливостей оподаткування митців»**

1. Мета

Оптимізація податкового режиму для авторів мистецьких творів з метою стимулювання індивідуальної мистецької діяльності, розширення бази платників податків та збільшення надходжень до державного бюджету.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Згідно з чинною редакцією Податкового кодексу України, фізичні особи-підприємці, які здійснюють діяльність зі створення та продажу власних мистецьких творів, формально мають право застосовувати спрощену систему оподаткування. Однак переважна більшість доходів, які фактично отримують митці, не можуть бути кваліфіковані як такі, що включаються до бази єдиного податку. Продаж власного твору часто трактується як операція, яка підпадає під обмеження щодо спрощеного режиму, або кваліфікується як пасивний дохід (роялті), що не враховується у межах спрощеної системи. Аналогічні обмеження діють і щодо діяльності з організації та проведення власних мистецьких заходів.

У результаті цього митці, попри регулярну професійну діяльність, або не реєструють ФОП взагалі, або змушені оформлювати свою роботу як надання послуг, що не відповідає природі мистецької діяльності та часто призводить до втрати авторських прав, зокрема права слідування. Протягом 2024 року лише 7 642 осіб були зареєстровані як ФОП за мистецькими КВЕДами та сплачували податки, 88,5 % з яких працюють на спрощеній системі оподаткування. Податкові надходження від ФОП, які працюють на спрощеній системі оподаткування, становлять 98,76 % від загального обсягу надходжень «мистецьких» ФОП. Детальна інформація наведена у таблиці:

	Максимальна кількість суб'єктів господарювання			Загальний обсяг податкових надходжень (КБК 10000000), тис. грн			Середній обсяг податкових на одного ФОП, тис. грн		
	РАЗОМ	у т. ч. на спрощеній системі	у т. ч. на загальній системі	РАЗОМ	у т. ч. на спрощеній системі	у т. ч. на загальній системі	РАЗОМ	у т. ч. на спрощеній системі	у т. ч. на загальній системі
Індивідуальна мистецька	5363	4954	409	146 256,46	144 981,38	1275,08	27,27	29,27	3,12

діяльність (100 %)									
Театральна та концертна діяльність (100 %)	1513	1124	389	681,49	45 416,67	1264,82	30,85	40,41	3,25
Діяльність у сфері фотографії (5 % – художня фотографія)	314	264	49	5019,40	4992,74	26,66	16,00	18,88	0,54
Надання послуг перекладу (10 % – художній переклад)	452	420	32	16 790,63	16 694,73	95,90	37,13	39,74	2,99
УСЬОГО	7 642	6 763	879	747,98	212 085,51	2662,46	28,10	31,36	3,03

При цьому хоча реальна кількість митців, які фактично здійснюють таку діяльність, щонайменше вдвічі більша.

Додатковою перешкодою є те, що раніше на законодавчому рівні статус митця не був визначений, що унеможливило запровадження адресного режиму оподаткування, адаптованого до специфіки творчої праці. Порівняння митців з іншими суб'єктами господарювання є методологічно складним – через неритмічність доходів, поєднання авторської та виконавської діяльності, та відсутність постійної операційної моделі.

На сьогодні триває ініціатива щодо включення митців як окремих блоків до Державного реєстру майстрів народних художніх промислів (і таким чином створення Державного реєстру митців поряд із Реєстром майстрів народних художніх промислів). Це передбачає створення окремого додаткового модуля за моделлю реєстру майстрів народних художніх промислів для художників, музикантів та інших митців. Саме реєстрація в Державному реєстрі митців пропонується як ознака, що дозволить ідентифікувати суб'єкта творчої праці та застосовувати до нього визначені умови оподаткування. Це, у свою чергу, унеможливить зловживання та забезпечить більш справедливу і прозору модель фіскальної взаємодії.

Акт розроблено з метою усунення зазначених законодавчих обмежень і створення умов для функціонального, відкритого і фіскально ефективного ведення індивідуальної творчої діяльності. Запровадження таких змін дозволить збільшити кількість зареєстрованих ФОП, підвищити рівень податкової дисципліни та забезпечити справедливу винагороду для професійних митців.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта пропонується:

- створити законодавчі умови для застосування спрощеної системи оподаткування у сфері індивідуальної мистецької діяльності;
- розмежувати діяльність авторів мистецьких творів та посередників (аукціоністів, галерей, продюсерів) з метою недопущення зловживань у застосуванні спрощеного режиму;

- передбачити можливість включення визначених видів доходів митців до бази єдиного податку за умови підтвердження статусу через Державний реєстр митців;
- унормувати трактування окремих видів творчої діяльності, які зараз помилково кваліфікуються як пасивний дохід (роялті), і встановити ознаки для їх обліку в межах активної професійної діяльності.

4. Правові аспекти

У цій сфері суспільних відносин діють такі акти законодавства: Податковий кодекс України, Закони України «Про культуру», «Про авторське право і суміжні права», «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», постанова Кабінету Міністрів України від 21 березня 2018 року № 195 «Деякі питання діяльності Міністерства культури та інформаційної політики», інші нормативно-правові акти.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Проект Закону не потребуватиме додаткових коштів з Державного бюджету України та спрямований на створення умов для розширення бази платників податків у сфері індивідуальної мистецької діяльності, що матиме позитивний вплив на дохідну частину державного бюджету.

Прийняття запропонованих змін дозволить залучити щонайменше 5000 нових суб'єктів господарювання (ФОП на спрощеній системі оподаткування) з «мистецькими» КВЕД за 5 років.

Згідно з моделюванням, щорічний приріст кількості зареєстрованих ФОПів за «мистецькими» КВЕДами внаслідок впровадження законопроекту оцінюється у межах 700–1500 осіб на рік. Така поетапна динаміка обумовлена очікуваним періодом адаптації, поступовим підвищенням обізнаності про нові умови, а також природним оновленням сектора творчої праці.

На основі цього передбачається наступна структура приросту:

- перший рік (2027) – +700 нових ФОП: поетапне впровадження змін;
- другий рік (2028) – +1 500: ефект від інформаційної кампанії та практичного підтвердження дієвості реформи;
- третій–четвертий роки (2029–2030) – по +1 000 щороку: стійке розширення бази;
- п'ятий рік (2031) – +800: стабілізація темпу залучення.

За базовий показник середнього обсягу податкових надходжень на одного ФОП взято показник 2024 року за КБК 10000000, який в середньому становить 28,10 тис. грн для «мистецьких» КВЕД.

Рік	Кількість зареєстрованих ФОП	Очікувані податкові надходження (тис. грн)	Приріст (тис. грн)
2024	7642	214 748	–
2027	8342	234 427	19 679

2028	9842	276 992	42 565
2029	10 842	305 802	28 810
2030	11 842	334 612	28 810
2031	12 642	357 090	22 478

Таким чином, у разі ухвалення акта очікується, що загальна сума податкових надходжень від ФОП, зареєстрованих за «мистецькими» КВЕДама, зросте орієнтовно на **66 %** до 2031 року у порівнянні з базовим рівнем 2024 року.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект Закону розроблено на основі напрацювань, консультацій та аналітичних звітів проекту [RES-POL \(Швидка експертна підтримка політики у сфері культури та медіа в Україні\)](#).

Проект акта потребує громадського обговорення.

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку; соціально-трудова сфера, прав осіб з інвалідністю; сфери наукової та науково-технічної діяльності.

7. Оцінка відповідності

Проект акта не містить положень, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

У проекті акта відсутні положення, що порушують принцип забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, створюють підстави для дискримінації або містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Проект акта буде направлений для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи до Національного агентства з питань запобігання корупції.

Громадська антикорупційна, громадська дискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводились.

Проект акта не належить до сфер, правовідносини в яких регулюються правом Європейського Союзу (acquis EC).

8. Прогноз результатів

Реалізація акта не матиме вплив на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Разом з тим, проект акта матиме вплив на:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
------------------------	---	------------------------------

Митці (орієнтовно 10 000 осіб)	Можливість застосування спрощеної системи оподаткування	Створення умов для легального ведення діяльності, захист авторських прав і підвищення доходів
Індивідуальні виконавці та малі творчі колективи (понад 3000 осіб)	Включення концертної діяльності до дозволених видів ФОП	Можливість організувати власні виступи зі сплатою єдиного податку
Фізичні особи-підприємці в сфері мистецтва (чинні ФОП)	Оптимізація системи оподаткування і розширення дозволених видів діяльності	Скасування обмежень, зниження податкового навантаження і можливість розвивати творчі проекти
Професійні спільноти митців	Залучення до процесу підтвердження статусу митця	Підвищення ролі творчих об'єднань у формуванні Реєстру митців і посилення саморегулювання
Органи виконавчої влади	Зростання фіскальної ефективності в культурному секторі	Збільшення кількості зареєстрованих платників, зменшення тінізації ринку, прозоре адміністрування

Міністр культури та стратегічних комунікацій України
ТОЧИЦЬКИЙ

Микола

«_____» _____ 2025 рік

**Порівняльна таблиця
до проєкту Закону України
«Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо
особливостей оподаткування митців»**

Зміст положення акта законодавства	Зміст відповідного положення проєкту акта
Податковий кодекс України	
Стаття 14. Визначення термінів	Стаття 14. Визначення термінів

Пункт 14.1

14.1.225. роялті – будь-який платіж, в тому числі платіж, що сплачується користувачем об'єктів авторського права і (або) суміжних прав на користь організацій колективного управління, відповідно до [Закону України](#) «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», отриманий як винагорода за використання або за надання права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, а саме на будь-які літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, передачі (програми) організацій мовлення, інші аудіовізуальні твори, будь-які права, які охороняються патентом, будь-які зареєстровані торговельні марки (знаки на товари і послуги), права інтелектуальної власності на дизайн, секретне креслення, модель, формулу, процес, права інтелектуальної власності на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау).

Не вважаються роялті платежі, отримані:

...

за передачу права на розповсюдження примірників програмної продукції без права на їх відтворення або якщо їх відтворення обмежено використанням кінцевим споживачем;

відсутній

Пункт 14.1

14.1.225. роялті – будь-який платіж, в тому числі платіж, що сплачується користувачем об'єктів авторського права і (або) суміжних прав на користь організацій колективного управління, відповідно до [Закону України](#) «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», отриманий як винагорода за використання або за надання права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, а саме на будь-які літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, передачі (програми) організацій мовлення, інші аудіовізуальні твори, будь-які права, які охороняються патентом, будь-які зареєстровані торговельні марки (знаки на товари і послуги), права інтелектуальної власності на дизайн, секретне креслення, модель, формулу, процес, права інтелектуальної власності на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау).

Не вважаються роялті платежі, отримані:

...

за передачу права на розповсюдження примірників програмної продукції без права на їх відтворення або якщо їх відтворення обмежено використанням кінцевим споживачем;

особою, включеною до Державного реєстру митців, як винагорода за створення музичних творів, їх аранжування, створення сценаріїв, написання літературних творів, художній переклад таких творів, створення художніх фотографій, монументальних, образотворчих творів, об'єктів сучасного мистецтва або інших творів мистецтва, якщо такі твори є оригінальними та створеними особою, яка отримала ці платежі;

<p>Стаття 291. Загальні положення 291.4. Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на такі групи платників єдиного податку:</p> <p>...</p> <p>3) третя група: фізичні особи – підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена, та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року; електронні резиденти (е-резиденти), які зареєструвалися як фізичні особи – підприємці, здійснюють господарську діяльність з надання послуг, виробництва та/або продажу товарів виключно на користь нерезидентів України, за умови що протягом календарного року вони відповідають сукупності таких критеріїв: не використовують працю найманих осіб – громадян або резидентів України; не отримують доходи з джерелом походження з України, крім пасивних доходів; обсяг доходу не перевищує 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;</p> <p>відсутній</p>	<p>Стаття 291. Загальні положення 291.4. Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на такі групи платників єдиного податку:</p> <p>...</p> <p>3) третя група: фізичні особи – підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена, та юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року; електронні резиденти (е-резиденти), які зареєструвалися як фізичні особи – підприємці, здійснюють господарську діяльність з надання послуг, виробництва та/або продажу товарів виключно на користь нерезидентів України, за умови що протягом календарного року вони відповідають сукупності таких критеріїв: не використовують працю найманих осіб – громадян або резидентів України; не отримують доходи з джерелом походження з України, крім пасивних доходів; обсяг доходу не перевищує 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року; автори, які здійснюють діяльність зі створення та продажу власних оригінальних творів мистецтва та включені до Державного реєстру митців;</p>
<p>291.5. Не можуть бути платниками єдиного податку першої – третьої груп:</p>	<p>291.5. Не можуть бути платниками єдиного податку першої – третьої груп:</p> <p>291.5.1. суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи – підприємці), які здійснюють:</p>

<p>291.5.1. суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи – підприємці), які здійснюють:</p> <p>...</p> <p>9) діяльність з продажу предметів мистецтва та антикваріату, діяльність з організації торгів (аукціонів) виробами мистецтва, предметами колекціонування або антикваріату;</p> <p>10) діяльність з організації, проведення гастрольних заходів;</p>	<p>...</p> <p>9) діяльність з продажу предметів мистецтва та антикваріату, діяльність з організації торгів (аукціонів) виробами мистецтва, предметами колекціонування або антикваріату, окрім першого продажу власного твору мистецтва особою, включеною до Державного реєстру митців;</p> <p>10) діяльність з організації, проведення гастрольних заходів, окрім осіб, які включені до Державного реєстру митців та організують власні гастрольні заходи самостійно без посередницьких чи продюсерських послуг;</p>
<p>Стаття 292. Порядок визначення доходів та їх склад для платників єдиного податку першої – третьої груп</p> <p>292.1. Доходом платника єдиного податку є:</p> <p>1) для фізичної особи – підприємця – дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній пунктом 292.3 цієї статті. При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, доходи у вигляді бюджетних грантів, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності;</p> <p>...</p>	<p>Стаття 292. Порядок визначення доходів та їх склад для платників єдиного податку першої – третьої груп</p> <p>292.1. Доходом платника єдиного податку є:</p> <p>1) для фізичної особи – підприємця – дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній пунктом 292.3 цієї статті. При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті (окрім осіб, які включені до Державного реєстру митців, які можуть включати роялті до доходу платника єдиного податку), страхові виплати і відшкодування, доходи у вигляді бюджетних грантів, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності;</p> <p>...</p>

**Міністр культури
та стратегічних комунікацій України
ТОЧИЦЬКИЙ**

Микола

_____ 2025 р.

ЗАКОН УКРАЇНИ**Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування митців**

Верховна Рада України **постановляє**:

I. Внести до Податкового кодексу України (Офіційний вісник України, 2010 р., № 92, ст. 9) такі зміни:

1. Частину другу підпункту 14.1.225 пункт 14.1 статті 14 доповнити новим абзацом шостим такого змісту:

«особою, включеною до Державного реєстру митців, як винагорода за створення музичних творів, їх аранжування, створення сценаріїв, написання літературних творів, художній переклад таких творів, створення художніх фотографій, монументальних, образотворчих творів, об'єктів сучасного мистецтва або інших творів мистецтва, якщо такі твори є оригінальними та створеними особою, яка отримала ці платежі;»

2. Підпункт 3 пункту 291.4 статті 291 доповнити новим абзацом сьомим такого змісту:

«автори, які здійснюють діяльність зі створення та продажу власних оригінальних творів мистецтва та включені до Державного реєстру митців;»

3. Підпункти 9 та 10 підпункту 291.5.1 пункту 291.5 статті 291 викласти у такій редакції:

«9) діяльність з продажу предметів мистецтва та антикваріату, діяльність з організації торгів (аукціонів) виробами мистецтва, предметами колекціонування або антикваріату, окрім першого продажу власного твору мистецтва особою, включеною до Державного реєстру митців;

10) діяльність з організації, проведення гастрольних заходів, окрім осіб, які включені до Державного реєстру митців та організують власні гастрольні заходи самостійно без посередницьких чи продюсерських послуг;»

4. Підпункт 1 пункту 292.1 статті 292 після слова «роялті» доповнити словами та символами «(окрім осіб, які включені до Державного реєстру митців, які можуть включати роялті до доходу платника єдиного податку)».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2027 року.

2. Кабінету Міністрів України у двомісячний строк з дня опублікування цього Закону:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону.

Президент України

ВОЛОДИМИР ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ

_____ 2025 року

